

Archeologisch vooronderzoek Herderen (Riemst) – Sint-Jansstraat

Natasja Reyns en Annick Van Staey

Bornem
2013

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba 186

Aard onderzoek: Prospectie
Vergunningsnummer: 2013/346
Naam aanvrager: Natasja Reyns
Naam site: Riemst – Sint-Jansstraat

Opdrachtgever: DBFM Scholen van Morgen NV, Sint-Lazaruslaan 4-10, B-1210 SINT-JOOST-TEN-NODE
Opdrachtnemer: All-Archeo bvba, Barelveldweg 4, B-2880 BORNEM
Terreinwerk: Natasja Reyns en Dennis Huyskens
Administratief toezicht: Ingrid Vanderhoydonck, Agentschap Onroerend Erfgoed, Hendrik Van Veldekegebouw,
Koningin Astridlaan 50, bus 1, B-3500 HASSELT
Wetenschappelijke begeleiding: Tim Vanderbeken, ZOLAD+, Maastrichtersteenweg 2b, B-3770 RIEMST

Rapportage: All-Archeo bvba
Determinaties: dra Natasja Reyns

All-Archeo bvba
Barelveldweg 4
B-2880 Bornem

info@all-archeo .be
0478 36 57 07
0498 15 84 40

D/2013/12.807/46

© All-Archeo bvba, 2013

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek. De aanbevelingen dienen louter ter advisering van het bevoegde gezag, zijnde het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Inhoudsopgave

1 INLEIDING.....	5
2 ADMINISTRATIEVE FICHE.....	7
3 PROJECTGEGEVENS EN AFBAKENING ONDERZOEK.....	9
3.1 Afbakening studiegebied.....	9
3.2 Aard bedreiging.....	10
3.3 Onderzoeksopdracht.....	11
4 BESCHRIJVING REFERENTIESITUATIE.....	13
4.1 Landschappelijke context.....	13
4.1.1 Topografie.....	13
4.1.2 Hydrografie.....	13
4.1.3 Bodem.....	14
4.2 Beschrijving gekende waarden.....	15
4.2.1 Historische gegevens.....	15
4.2.2 Archeologische voorkennis.....	17
4.3 Inschatting intactheid bodemarchief.....	18
5 RESULTATEN TERREINONDERZOEK.....	19
5.1 Toegepaste methoden & technieken.....	19
5.2 Bespreking sporen.....	21
6 WAARDERING.....	27
6.1 Zone werkput 1.....	27
6.2 Zone werkput 2.....	27
7 ANALYSE VAN DE GEPLANDE SITUATIE: EFFECTEN.....	29
8 AANBEVELINGEN.....	31
8.1 Adviezen.....	31
9 BIBLIOGRAFIE.....	33
9.1 Publicaties.....	33
9.2 Websites.....	33
10 BIJLAGEN.....	35
10.1 Lijst van afkortingen.....	35
10.2 Glossarium.....	35
10.3 Archeologische periodes.....	35
10.4 Plannen en tekeningen.....	35
10.5 Harrismatrix.....	36
10.6 Sporenlijst.....	36
10.7 Vondstenlijst.....	37
10.8 Monsterlijst.....	37
10.9 CD-rom.....	37

1 Inleiding

Op het terrein zal een nieuwe school gerealiseerd worden door de DBFM Scholen van Morgen NV. Naar aanleiding van deze plannen werd voorafgaand een prospectie met ingreep in de bodem geadviseerd door het Agentschap Onroerend Erfgoed. Het doel van deze prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein.

Deze opdracht werd op 11 juli 2013 aan All-Archeo bvba toegewezen. Het terreinwerk werd uitgevoerd op 4 september 2013, onder leiding van Natasja Reyns en met medewerking van Dennis Huyskens. De bedoeling van het onderzoek was om binnen het plangebied archeologisch erfgoed te karteren en het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed te lokaliseren, te interpreteren en te waarderen. Op die manier kan advies uitgebracht worden over eventuele vervolgstappen met betrekking tot het archeologisch vrijgeven van het plangebied en het definiëren van eventuele sites die verder onderzocht dienen te worden.

De eindbeslissing over het vrijgeven van de gronden en/of archeologisch vervolgonderzoek ligt bij Agentschap Onroerend Erfgoed.

2 Administratieve fiche

Administratieve gegevens	
<i>Naam van de opdrachtgever</i>	DBFM Scholen van Morgen NV
<i>Naam van de uitvoerder</i>	All-Archeo bvba
<i>Naam van de vergunninghouder</i>	Natasja Reyms
<i>Beheer en plaats van de geregistreerde data en opgravingsdocumentatie</i>	Wordt overgedragen aan de eigenaar van het terrein
<i>Beheer en de plaats van de vondsten en stalen</i>	Wordt overgedragen aan de eigenaar van het terrein
<i>Projectcode</i>	2013/346
<i>Vindplaatsnaam</i>	Riemst – Sint-Jansstraat
<i>Locatie met vermelding van provincie, gemeente, deelgemeente, plaats, toponiem en minimaal 4 xy-Lambertcoördinaten</i>	Zie 3.1 Afbakening studiegebied
<i>Kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer(s)</i>	Herderen (Riemst), Afdeling 2, Sectie A, Percelen: 1006R, 1006N, 984M2, 1118C
<i>Kaart van het onderzoeksgebied op basis van de topografische kaart op schaal 1:10000</i>	Zie 4.1.1 Topografie
<i>Begin- en einddatum uitvoering onderzoek</i>	04/09/13
Omschrijving van de onderzoeksopdracht	
<i>Verwijzing naar de bijzondere voorwaarden, die zijn opgenomen in de vergunning</i>	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Riemst, Sint-Jansstraat
<i>Omschrijving van de archeologische verwachtingen</i>	Zie 4.2.2 Archeologische voorkennis
<i>Wetenschappelijke vraagstelling met betrekking tot het onderzoeksgebied</i>	Zie 3.3 Onderzoeksopdracht
<i>Doelen en wensen van de natuurlijke persoon of rechtspersoon die door zijn actie of acties de ingreep van de bodem veroorzaakt of noodzakelijk maakt</i>	Zie 3.2 Aard bedreiging
<i>Eventuele randvoorwaarden</i>	Niet van toepassing
Eventuele raadpleging van specialisten	
<i>Omschrijving van de inbreng van specialisten als hun advies werd ingewonnen bij substantiële staalname voor specialistisch onderzoek</i>	Niet van toepassing
<i>Omschrijving van de inbreng van specialisten als zij betrokken worden bij de conservatie</i>	Niet van toepassing
<i>Omschrijving van de algemene wetenschappelijke adviseren door personen die buiten het project stonden</i>	Tim Vanderbeken, ZOLAD+

3 Projectgegevens en afbakening onderzoek

3.1 Afbakening studiegebied

Het projectgebied is gelegen in de provincie Limburg, gemeente Riemst, deelgemeente Herderen (Fig. 1), percelen 1006R, 1006N, 984M2, 1118C (kadaster afdeling 2, sectie A). Het projectgebied is ca. 1860 m² groot en is volgens het gewestplan gelegen in woongebieden met landelijk karakter (0102).

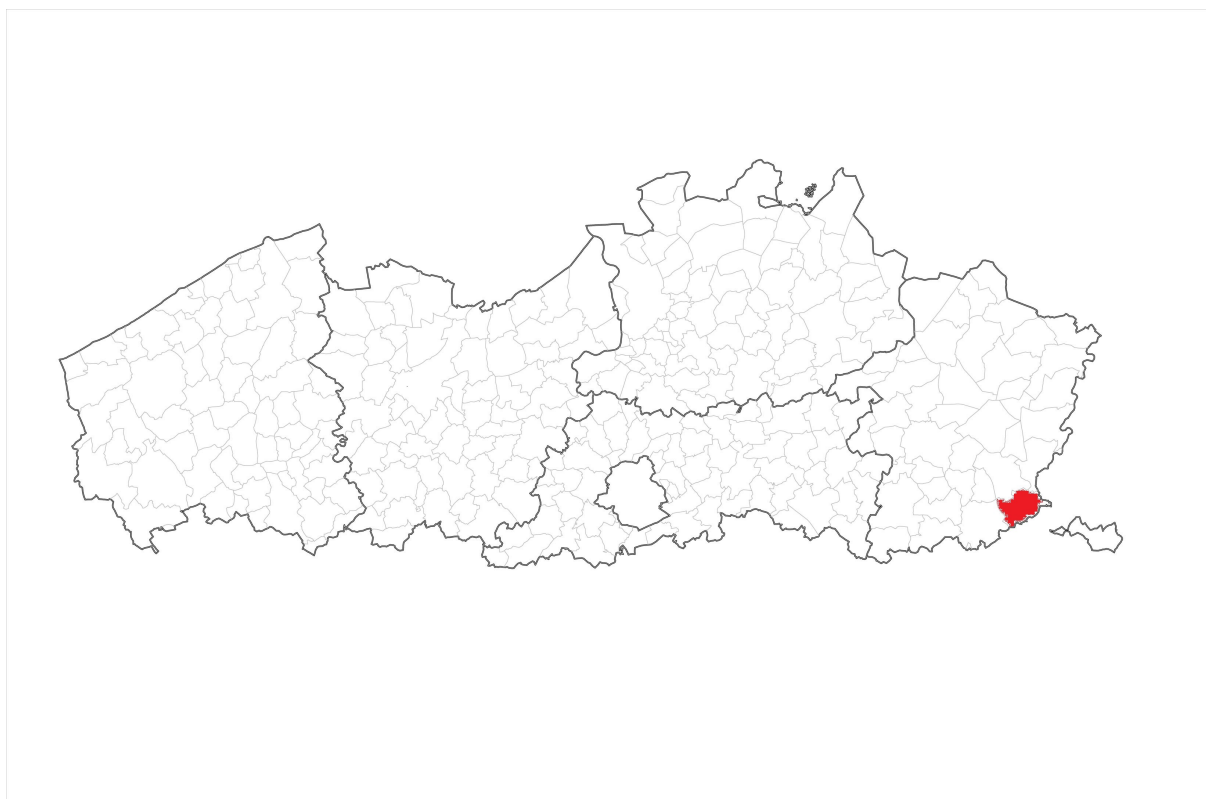

Fig. 1: Situeringsplan Riemst

- Administratieve gegevens met betrekking tot de locatie van het onderzoek:
 - Provincie: Limburg
 - Locatie: Riemst
 - Plaats: Sint-Jansstraat
 - x/y Lambert 72-coördinaten:
 - 234984, 167086
 - 235004, 167046
 - 234964, 167025
 - 234943, 167075

Fig. 2: Kleurenorthofoto met een situering van het onderzoeksgebied (maps.google.nl)

Het projectgebied (Fig. 2) is gelegen in het centrum van Herderen, deelgemeente van Riemst, ten zuidwesten van Riemst en halverwege Tongeren en Maastricht. Ten noorden van het onderzoeksgebied is de Sint-Jansstraat gelegen. Ten zuiden loopt de Maastrichterstraat.

3.2 Aard bedreiging

Op het terrein zal een nieuwe school gerealiseerd worden door de DBFM Scholen van Morgen NV (Fig. 3 en Fig. 4). Dit impliceert dat het bestaande bodemarchief grondig verstoord zal worden. Daarom werd een prospectie met ingreep in de bodem aanbevolen, zodat een inschatting kan gemaakt worden van eventueel op het terrein aanwezige archeologische waarden, alvorens de werken van start kunnen gaan.

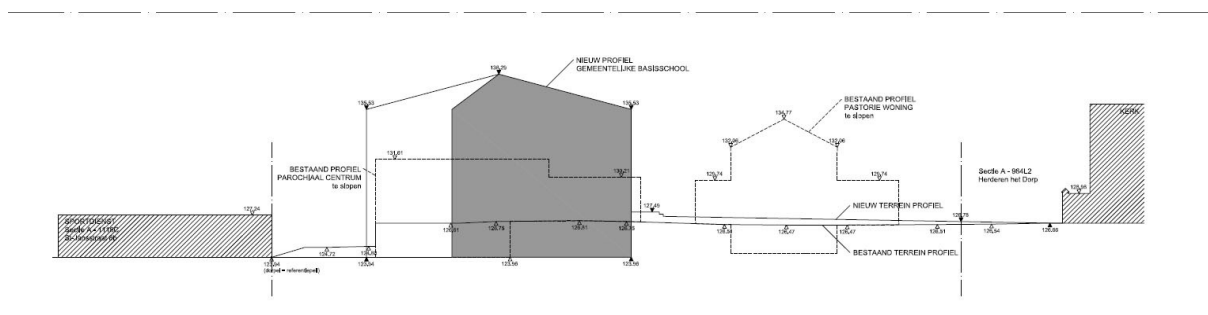

Fig. 3: Terreinprofiel bestaande toestand (wit) versus ontwerptoestand (grijs)

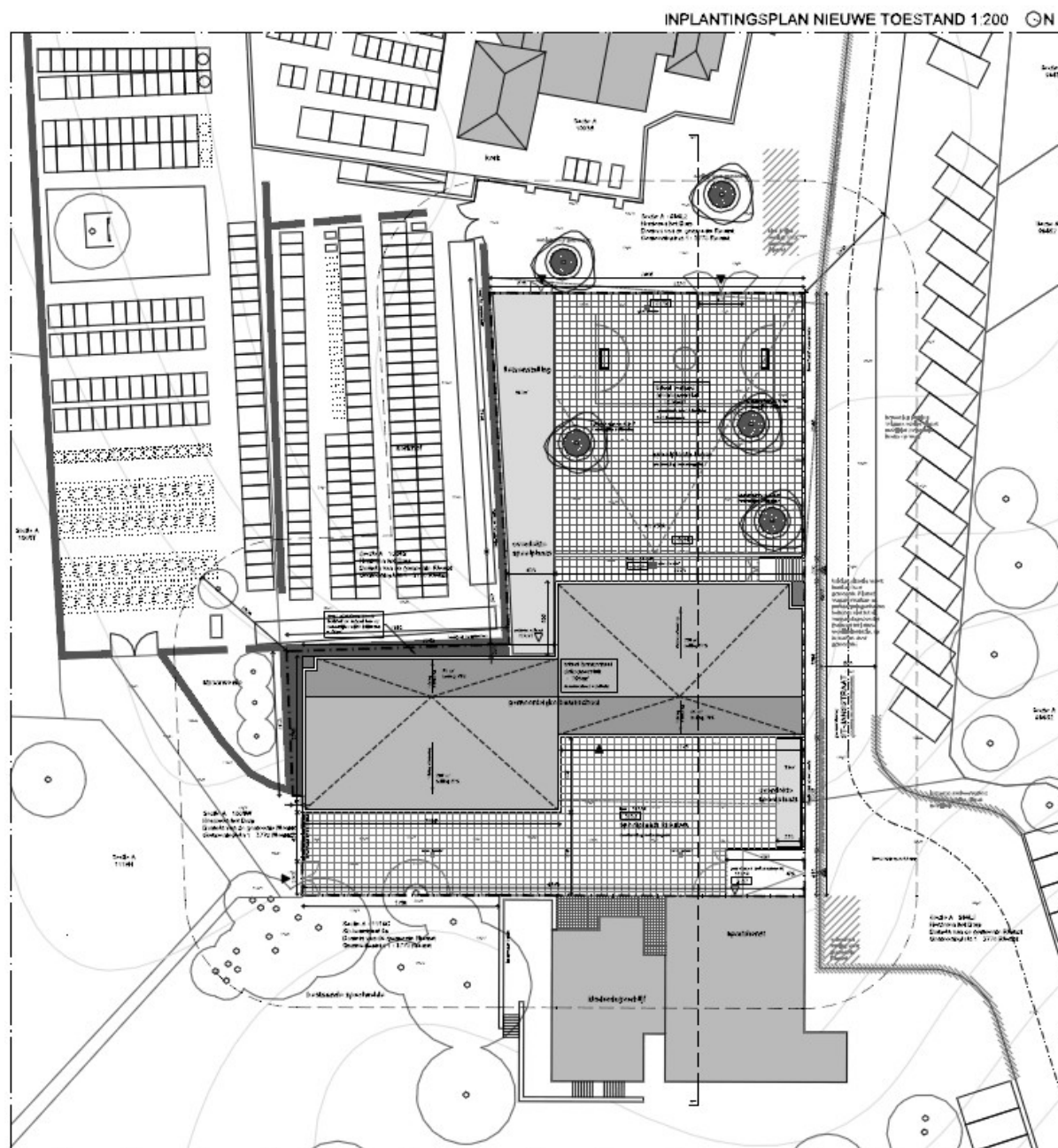

Fig. 4: Ontwerpplan

3.3 Onderzoeksopdracht

De bedoeling van het onderzoek is het vaststellen van de eventuele aanwezige archeologische waarden en deze in relatie tot hun context te interpreteren en zo correct mogelijk te waarderen om de gevolgen van de geplande bedreiging te kunnen inschatten. Hieruit moet dan een advies voortvloeien met betrekking tot de volgende stappen. Dit kan het vrijgeven van de terreinen of de noodzaak van een eventueel vervolgonderzoek omvatten. Om een weloverwogen waardering te kunnen voorstellen, is een prospectie met ingreep in de bodem aangewezen.

Een aantal vragen dienden in het bijzonder beantwoord te worden:

- zijn er sporen aanwezig?
- zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

4 Beschrijving referentiesituatie

4.1 Landschappelijke context

4.1.1 Topografie

Op de topografische kaart is het gebied gelegen op een hoogte van ongeveer 125 m TAW (Fig. 6). Er zijn sterke hoogteverschillen op het terrein zelf waar te nemen. Het terrein is het hoogst gelegen in het westen, ter hoogte van de kerk, en helt sterk af naar het oosten, naar het parochiale centrum. Het onderzoeksterrein bevindt zich nagenoeg op de top van een rug.

Fig. 5: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen>)

4.1.2 Hydrografie

Het gebied is op hydrografisch vlak gelegen binnen het Maasbekken. Het noorden van het terrein ligt in de subhydrografische zone van het Albertkanaal tot de afsplitsing van de zuid Willemsvaart (exl). Het zuidelijk deel ligt in de subhydrografische zone van de Jeker/Geer (Fig. 6). Ten zuiden van het onderzoeksterrein loopt de Vloedgracht en ten noorden het Hesperwater.

Fig. 6: Hydrografie (<http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/vha>)

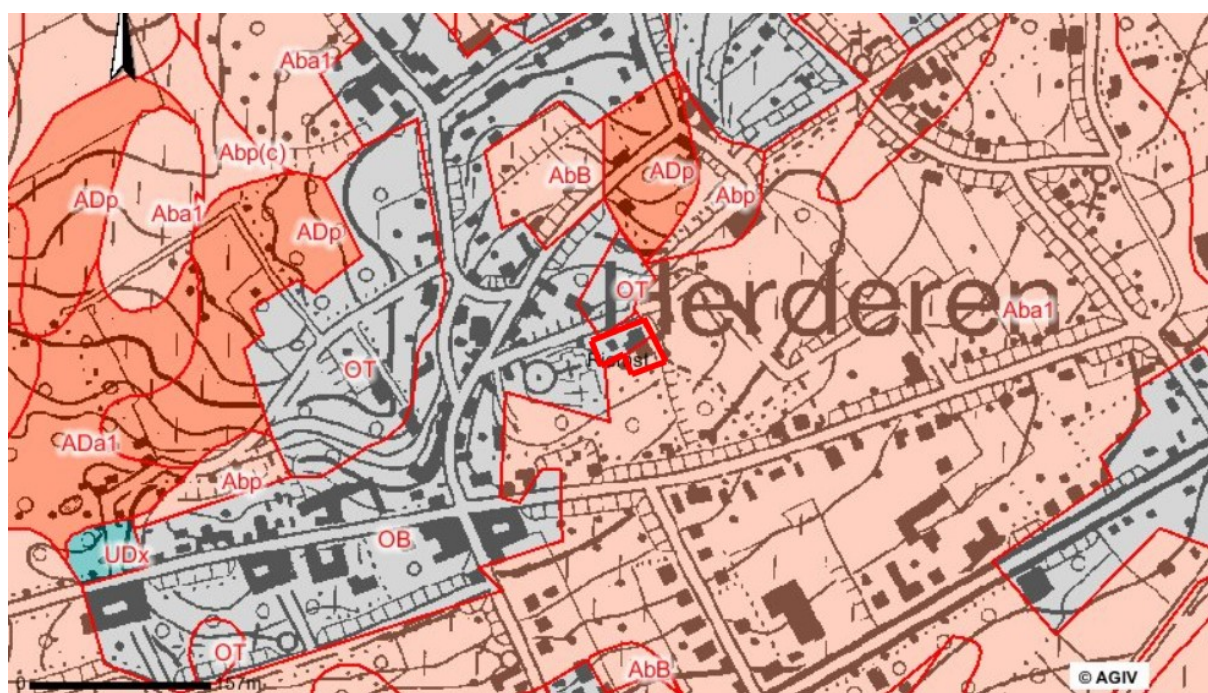

Fig. 7: Bodemkaart (<http://www.agiv.be>)

4.1.3 Bodem

Het gebied is gelegen in de leemstreek. De geologische ondergrond van het terrein bestaat uit de Formatie van Bilzen (Bi), gekenmerkt door twee zandige eenheden, gescheiden door een kleiige eenheid.¹

¹ <http://dov.vlaanderen.be>

In het zuiden van het onderzoeksgebied is de bodem aangegeven als een droge leembodem met textuur B horizont (Aba1). Het noorden is aangegeven als een bebouwde zone (OB) (Fig. 7).

Fig. 8: Bodemopbouw in werkput 1, ter hoogte van S1

Fig. 9: Bodemopbouw in werkput 2, ter hoogte van profiel 1

Ter hoogte van werkput 1, die aangelegd werd achter het parochiale centrum, bleek dat de aanwezige verharding rechtstreeks aangelegd was op de C-horizont. Dit wijst er op dat het terrein hier in het verleden afgegraven is, wat een aantasting van het aanwezige bodemarchief heeft veroorzaakt. Dit betekent ook dat de bodemopbouw zoals aangegeven op de bodemkaart, niet geverifieerd kan worden voor deze zone.

Ter hoogte van werkput 2 kon wel de bodemopbouw bestudeerd worden. Hier werd vastgesteld dat bovenaan een dunne laag teelaarde aanwezig is. Dit is gelegen op een bruingeel gevlekt ophogingspakket, dat brokjes mortel en cement bevatte. Dit lag op zijn beurt op een oudere laag teelaarde, dat homogeen bruin was en brokjes baksteen, houtskool en mortel bevatte. De aanwezigheid van deze inclusies wijst er op dat deze laag toch enigszins geroerd is in het verleden. Tot slot is deze tweede laag teelaarde rechtstreeks gelegen op de C-horizont. Er is dus geen B-horizont aanwezig, zoals aangegeven wordt op de bodemkaart. Bovendien blijkt uit de opeenvolging van de verschillende lagen, dat de tuinzone in het verleden opgehoogd werd, waarbij een pakket rechtstreeks op de aanwezige teelaarde opgebracht is.

4.2 Beschrijving gekende waarden

4.2.1 Historische gegevens

Op de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), kan gezien worden dat het projectgebied gelegen is in het centrum van Herderen. Het oostelijk deel van het terrein is duidelijk bebouwd (Fig. 10). Op de Atlas der Buurtwegen uit circa 1841 kan gezien worden dat er geen bebouwing is op de terreinen (Fig. 11).

Fig. 10: Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (<http://www.ngi.be>)

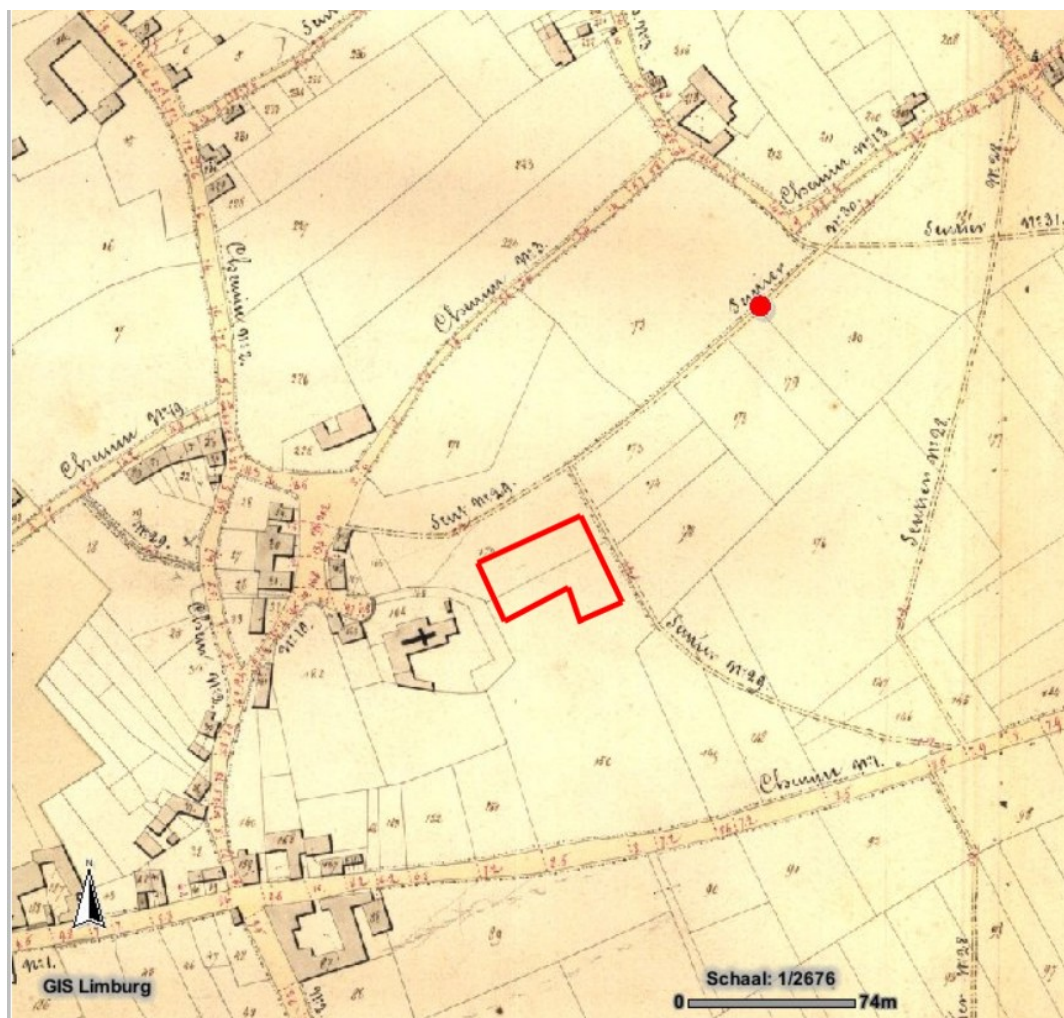

Fig. 11: Atlas der Buurtwegen (<http://www.limburg.be/atlasvandebuurtwegen>)

4.2.2 Archeologische voorkennis

Vlak bij het projectgebied zijn volgens de Centrale Archeologische Inventaris (Fig. 11) verschillende archeologische waarden aanwezig:

Ten noorden van het onderzoeksgebied zijn volgende archeologische waarden gekend:

- CAI 157413: Kerkveld. Hier werden laatmiddeleeuwse of moderne lijnelementen geregistreerd, die roodgeglazuurd aardewerk bevatten.²
- CAI 915047: in de Daalstraat 40 werd een ongedetermineerde munt aangetroffen.³

Ten zuiden van het onderzoeksgebied bevinden zich ook enkele gekende archeologische waarden:

- CAI 700086: geklasseerd monument Gentombe. Een grafheuvel uit de midden-Romeinse tijd die niet is opgegraven.⁴
- CAI 700085: De la Brassinnestraat, In den Hanen Bodem. Vondstenconcentratie bouw materiaal, mogelijk overblijfselen van een villa.⁵

Ten oosten werden eveneens enkele archeologische waarden geregistreerd:

- CAI 52605: aan de Rode Kruisen. Een ongedateerd metalen pijlgewicht en riemtong. Er werden geen sporen aangetroffen.⁶
- CAI 52581: Tongersesteenweg III, Aan het Heulenteerken. Twee geulen met daarin Romeins aardewerk. Deze liggen in het verlengde van wat wordt beschouwd als de Romeinse weg Tongeren-Maastricht.⁷

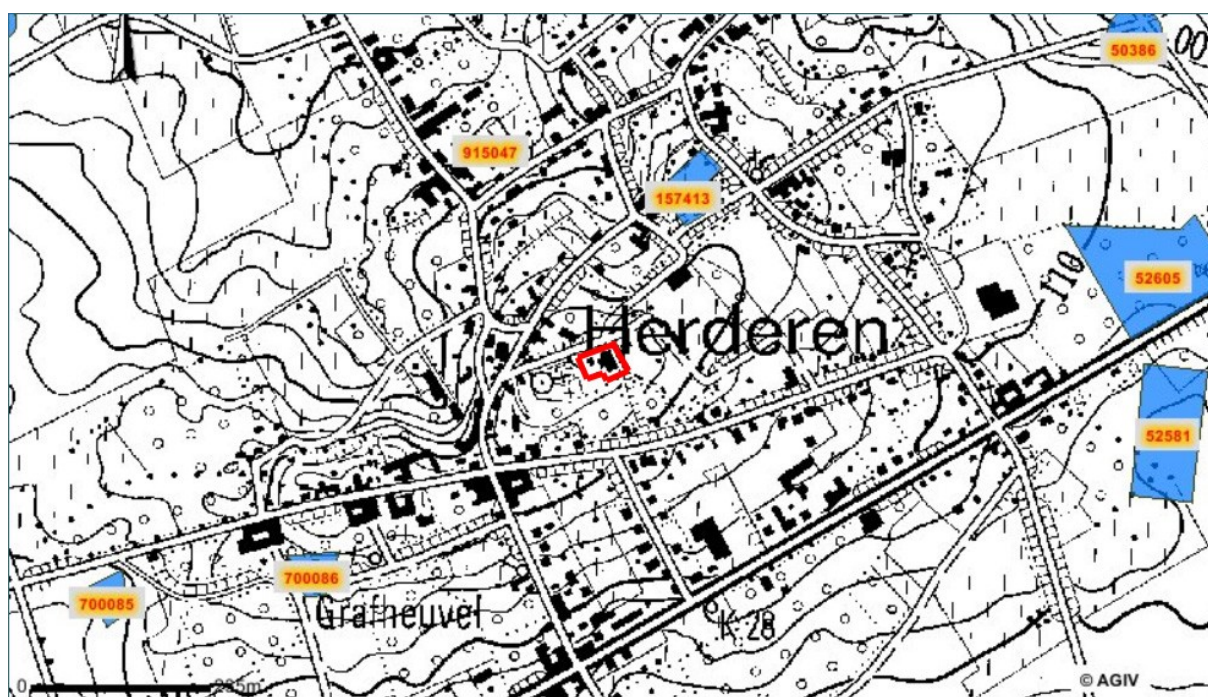

Fig. 12: Overzichtskartaal CAI

² Van de Staey & Wesemaal 2011

³ <http://cai.erfgoed.net/cai/locatie.php?l=915047>

⁴ Van Doorselaer 1964, Bauwens-Lesenne 1968, Lux 1970, Capenberghs 1985, Bonnie 2009

⁵ Mertens 1964, Lux 1970, Bonnie 2009

⁶ <http://cai.erfgoed.net/cai/locatie.php?l=52605>

⁷ <http://cai.erfgoed.net/cai/locatie.php?l=52581>

De gekende waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied wijzen op een potentieel voor de aanwezigheid van resten uit de Romeinse periode. Tevens is er volgens historische cartografische bronnen sprake van bewoning in de 17de eeuw.

4.3 Inschatting intactheid bodemarchief

Gezien het onderzoeksgebied vandaag de dag bebouwd is, bestaat de kans dat recente ingrepen reeds een deel van het onderzoeksarchief hebben aangetast. Daarom wordt voorafgaand aan het terreinonderzoek een overzicht geboden van de reeds gekende verstoringen.

Zowel onder het huidige parochiale centrum als onder de huidige pastoriewoning bevindt zich een kelder. Deze heeft een diepte van 2,65 m (123,96 m TAW) onder het parochiale centrum en een diepte van 2,21 m (124,26 m TAW) onder de huidige pastoriewoning. Bovendien bevinden zich aan het huidige parochiale centrum drie ondergrondse stookolietanks. Ook tussen de pastoriewoning en het parochiale centrum bevindt zich een ondergrondse stookolietank. Deze hebben plaatselijk het archeologisch bodemarchief verstoord.

De nieuwe gemeentelijke basisschool die aangelegd zal worden op het terrein, kent dezelfde verstoringsdiepte als de kelder onder het huidige parochiale centrum en valt hier deels mee samen (Fig. 3). Ter hoogte van de huidige pastoriewoning zal het terreinoppervlak verhoogd worden met 22 tot 55 cm (126,78 tot 127,06 m TAW). Aan de zijde van de sportdienst, Sint-Jansstraat 8b, zal het niveau wel verlaagd worden met maximaal 86 cm, tot 123,94 m TAW.

5 Resultaten terreinonderzoek

5.1 Toegepaste methoden & technieken

De “Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Riemst, Sint-Jansstraat” legden op dat de totale af te graven oppervlakte minstens 12,5 % van het te prospecteren terrein moest bedragen, respectievelijk 10 % door middel van proefsleuven en 2,5 % door middel van kijkvensters en/of dwarsseuven.

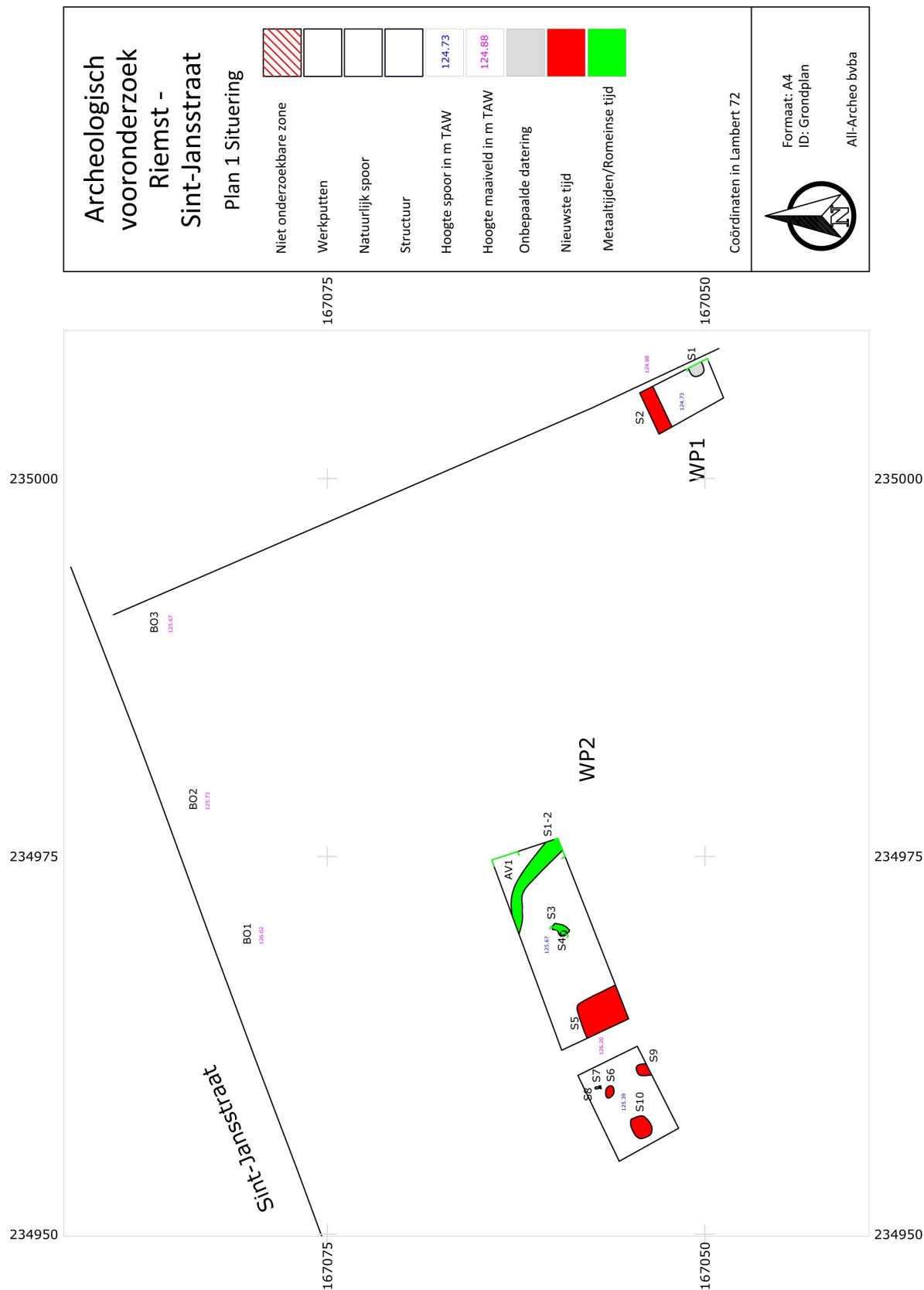
In samenspraak met Onroerend Erfgoed en ZOLAD+ werd echter besloten hiervan af te wijken, omwille van de bebouwing die nog aanwezig was op het terrein en de duidelijke aanwijzingen van de aantasting van de intactheid van het bodemarchief in bepaalde zones (zie voorgaand hoofdstuk). Daarom werd een werkput aangelegd achter het parochiale centrum en een tweede in de tuin van de pastoriewoning. De twee werkputten werden aangevuld met een booronderzoek ter hoogte van de voorzijde van het parochiale centrum, aan de Sint-Jansstraat.

De bovengrond werd verwijderd tot op het archeologisch leesbare niveau, bepaald door de leidinggevende archeoloog. Alle sporen, werkputten en minstens één representatief bodemprofiel per werkput werden fotografisch vastgelegd. De profielen werden zo gekozen dat een overzicht verkregen werd van de bodemopbouw van het volledige onderzoeksgebied. Daarnaast werden alle hoofdmeetpunten, proefsleuven, vlakken, profielen, sporen en aanlegvondsten topografisch ingemeten.

Het projectgebied omvat een oppervlakte van circa 1860 m². Het onderzoek geeft volgende getallen als resultaat:

- Onderzochte oppervlakte:
 - Werkput 1: 14,08 m²
 - Werkput 2: 91,61 m²

Het archeologisch niveau bevindt zich in werkput 1 op een diepte van 10 cm onder het maaiveld, op een hoogte van 124,73 m TAW. In werkput 2 bevindt het archeologisch niveau zich op een diepte van 65 cm onder het maaiveld, op een hoogte van 125,67 m TAW.

5.2 Bespreking sporen

Werkput 1

In werkput 1 werd de C-horizont aangetroffen, onmiddellijk onder de verharding. Er waren slechts twee sporen aanwezig. Het eerste spoor, WP1S1, is homogeen donker bruingrijs, onregelmatig van vorm en in doorsnede maximaal 12 cm diep. Een tweede spoor, WP1S2, is geelgrijs gevlekt en bevindt zich het dichtst tegen het parochiale centrum. Onder de geelgrijze gevlekte laag kwam nog een betonverharding aan het licht. Het gaat duidelijk om een recente verstoring.

Fig. 14: Overzichtsfoto van werkput 1

Fig. 15: WP1S2

Fig. 16: WP1S1

Fig. 17: Doorsnede van WP1S1

Werkput 2

De tweede werkput werd aangelegd in de tuin van de pastoriewoning en was 4 m breed. In het oosten van de sleuf werd een greppel aangetroffen, WP2S1 en WP2S2 (deze werden eerst van elkaar afgescheiden, maar later beschouwd als één spoor). De greppel heeft een lichte, grijswitte gevlekte vulling met inclusies van houtskool, verbrande leem en verbrand bot, een gemiddelde breedte van 1 m en een maximale bewaarde diepte van 42 cm.

De greppel bevatte enkele vondsten. Aan het vlak werd een wandfragment handgevormd aardewerk aangetroffen, met een dikte van 7 mm, evenals drie wandfragmenten handgevormd aardewerk, waarvan één een buikknik betreft en één een schouderfragment, afgebroken op de overgang naar de hals. Deze scherven zijn 6 mm dik. Bij het maken van een doorsnede van het spoor, werden nog een randfragment en een wandfragment handgevormd aardewerk

gerecupereerd, met een dikte van 5 mm. De scherven zijn afkomstig van een voorraadpot in zogenaamde kurkwaar. Opvallend bij alle scherven handgevormd aardewerk, is hun hardheid. De vondsten lijken te wijzen op een datering in de ijzertijd, mogelijk op de overgang naar de Romeinse tijd.

Fig. 18: WP2S1

Fig. 19: Doorsnede van WP2S1 tegen de werkputwand

Fig. 20: Vlakvondsten van WP2S1

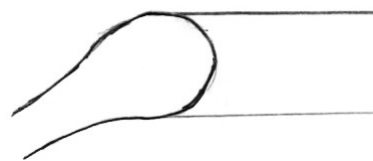

Fig. 21: Tekening rand voorraadpot WP2S1 (1/1)

Twee sporen die op vlak van vulling en vondstmateriaal lijken aan te sluiten bij de greppel, zijn WP2S3 en WP2S4. Het eerste spoor is een kuil met een lichte grijsgele gevlekte vulling en inclusies van houtskool, verbrande leem en verbrand bot, net zoals de greppel. In doorsnede bleek het spoor slechts 3 cm diep bewaard, wat mogelijk wijst op een eerder slechte bewaringstoestand. Vondstmateriaal omvat een wandfragment handgevormd aardewerk, met een dikte van 10 mm. WP2S4 is een rond spoor, mogelijk een paalspoor, met een donkerbruine gevlekte vulling. Het doorsnijdt WP2S3 en bevatte helaas geen vondstmateriaal.

Meer naar het westen van werkput 2 bevindt zich WP2S5, een rechthoekige kuil met een donkere grijsgele gevlekte vulling. De vulling bevatte inclusies van steenkool, waardoor het spoor te dateren is in de nieuwste tijd.

Fig. 22: WP2S3 en WP2S4

Fig. 23: Doorsnede van WP2S3 en WP2S4

Fig. 24: Overzicht van het westelijke deel van werkput 2

Fig. 25: WP2S10

Verder sluiten WP2S6 en WP2S9 erg bij elkaar aan. Het gaat om rechthoekige kuilen met een gelaagde donkergrijze vulling. Ook hier bevatte de vulling brokjes steenkool, waardoor de sporen in de nieuwste tijd geplaatst kunnen worden.

WP2S10 is opnieuw een rechthoekige kuil, maar met afgeronde hoeken. Het spoor heeft een homogene bruine vulling en bevatte baksteen en steenkool. Hierdoor kan ook dit spoor gedateerd worden in de nieuwste tijd.

Fig. 26: WP2S7 (vooraan) en WP2S8 (achteraan)

Tot slot werden nog twee vermoedelijke paalsporen aangetroffen, WP2S7 en WP2S8. WP2S7 is vierkant en WP2S8 is rond. Beide hebben een homogene donkerbruine vulling. Enkel WP2S7 leverde een vondst op, met name een fragmentje silex met schors. Het is mogelijk dat het fragmentje op natuurlijke wijze is gevormd.

Tot slot werd bij de aanleg van het vlak ook nog een silex, meer bepaald een distaal klingfragment aangetroffen. Het is waarschijnlijk te beschouwen als een afslag van een groter klingfragment.

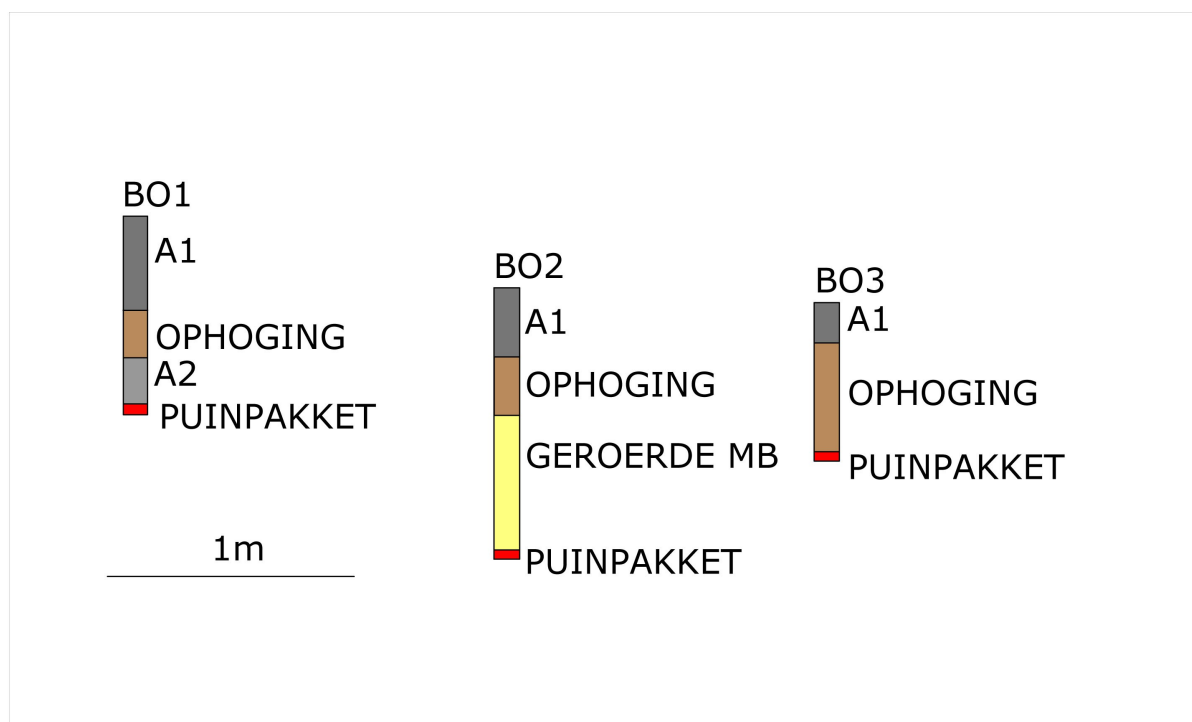
Fig. 27: Bovenaanzicht klingfragment

Fig. 28: Onderaanzicht klingfragment

Bijkomende boringen

De twee werkputten werden aangevuld met een booronderzoek ter hoogte van de voorzijde van het parochiale centrum, aan de Sint-Jansstraat. Het gaat om drie boringen, uitgevoerd met een edelman boor van 7 cm. Boring 1 is het hoogst gelegen op 126,02 m TAW, boring 2 iets lager op 125,73 m TAW en boring 3 het laagst op 125,67 m TAW.

Archeologisch vooronderzoek
Riemst - Sint-Jansstraat

ID: Boringen

Fig. 29: Weergave van de aangetroffen lagen in de boringen. De bovenzijde van de boringen volgt de topografie.

In alle boringen werd bovenaan een laag teelaarde vastgesteld, met daaronder een ophogingspakket dat gelijkaardig is aan de geregistreerde situatie in werkput 2. Hierna volgde in boring 2 een oudere laag teelaarde, net zoals het profiel in werkput 2. In de tweede boring werd

het ophogingspakket echter gevolgd door een laag geroerde moederbodem, die opgebracht lijkt. Tot slot werd onderaan alle boringen gestoten op een puinpakket, waardoor de boringen gestaakt dienden te worden. De aanwezigheid van dit puinpakket wijst er op dat de zone aan de straatzijde minstens vanaf het puinpakket verstoord is.

6 Waardering

6.1 Zone werkput 1

Beleving

Belevingswaarde in functie van schoonheid en herinneringswaarde is niet van toepassing.

Fysieke kwaliteit

Het bodemarchief ter hoogte van werkput 1 blijkt aangetast. Dit is het gevolg van het afgraven van het terrein. Ook de uitgevoerde boringen aan de andere zijde van het parochiale centrum wijzen op een aantasting van het bodemarchief.

Inhoudelijke kwaliteit

Ter hoogte van werkput 1 werden geen relevante archeologische sporen aangetroffen, die aanleiding geven tot een vervolgonderzoek. Het aantreffen van een verstoring, WP1S2, versterkt bovendien de indruk dat de zone reeds sterk geroerd is.

6.2 Zone werkput 2

Beleving

Belevingswaarde in functie van schoonheid en herinneringswaarde is niet van toepassing.

Fysieke kwaliteit

Het bodemarchief ter hoogte van werkput 2 blijkt beter bewaard. Hierop wijst de aanwezigheid van een oudere laag teelaarde. Doordat het ophogingspakket aangebracht werd boven de oudere laag teelaarde, heeft dit bijkomende pakket waarschijnlijk zelfs gezorgd voor een betere bescherming van het bodemarchief. De inclusies in de oudere laag teelaarde en de ondiepe bewaring van WP2S3 lijken echter aanwijzingen voor een beperkte aantasting van het aanwezige bodemarchief.

Inhoudelijke kwaliteit

Naast een aantal recente kuilen dat aangetroffen werd in werkput 2, kunnen enkele sporen, met name WP2S1, WP2S3, WP2S4 en eventueel ook WP2S7 beschouwd worden als relevante archeologische waarden. Het betreft een greppel, een kuil en twee paalsporen. Het vondstmateriaal uit de eerste drie sporen lijkt te wijzen op een datering in de ijzertijd, misschien zelfs op de overgang naar de Romeinse tijd. Hiermee sluiten de vondsten mogelijk aan bij diverse vondsten uit de regio, die vooral uit de Romeinse tijd lijken te dateren (zie het hoofdstuk archeologische verwachtingen).

7 Analyse van de geplande situatie: effecten

Door middel van een analyse van de geplande situatie wordt onderzocht op welke wijze en in welke mate de effecten, zijnde de geplande ingreep in de bodem, de aanwezige archeologische waarden zal beïnvloeden. Dit maakt mogelijk om voor de verschillende effecten, adviezen op te stellen.

Fysieke aantasting van archeologische waarden

De geplande werkzaamheden noodzaken een aantal bodemingrepen die tot op zekere diepte het bodemarchief volledig zullen vergraven.

Aantasting ensemblewaarde van archeologische waarden

De ensemblewaarde van de archeologische waarden is beperkt bewaard, gezien de vele verstoringen, vooral dan in het oosten van het terrein. De geplande bodemingreep zal de ensemblewaarde wel verder aantasten.

Degradatie van archeologische waarden

De kans op bewaring van organisch materiaal is doorgaans beperkt.

Deformatie van archeologische waarden

Als gevolg van de druk uitgeoefend door de in te planten gebouwen, zal ook een deel van de onderliggende bodem die niet onmiddellijk fysiek aangetast is, gecompacteerd worden. Ook de zware werfmachines zullen de bodem enigszins verstoren in de zones die niet onmiddellijk fysiek worden aangetast.

8 Aanbevelingen

8.1 Adviezen

Op basis van de waardering van de aangetroffen archeologische sporen, structuren en site en een analyse van het geplande grondverzet, worden voor het onderzoeksgebied de volgende opties overwogen:

Het archeologisch onderzoek toonde aan dat de zone ter hoogte van het parochiale centrum reeds sterk geroerd is, waardoor de kans op het aantreffen van relevante archeologische waarden klein lijkt. Voor deze zone wordt bijgevolg de vrijgave geadviseerd.

Voor de zone rond werkput 2 ligt de situatie moeilijker, aangezien hier wel relevante archeologische resten aangetroffen werden. Het gaat om een greppel, een kuil en een paalspoor. Een doorsnede van WP2S3 en WP2S4 toont echter een ondiepe bewaring aan. De vraag die gesteld dient te worden, is welke nieuwe informatie een bijkomend onderzoek kan aanleveren? De oppervlakte die bijkomend onderzocht kan worden, is immers beperkt tot de tuinzone, aangezien de pastoriwoning onderkelderde, en dus verstoord blijkt. De kans dat bijkomende relevante archeologische waarden aangetroffen worden, is erg klein door de beperkte oppervlakte van de tuin. Bovendien heeft dit tot gevolg dat het ruimtelijk inzicht erg beperkt is, wat een goede interpretatie van de aanwezige resten fel bemoeilijkt. Al deze elementen doen besluiten dat de informatiewaarde van een bijkomend onderzoek te beperkt is om een vervolgonderzoek te rechtvaardigen. Daarom wordt ook voor deze zone de vrijgave geadviseerd.

Tijdens het onderzoek werden enkele houtskoolstalen ingezameld van de relevante archeologische resten, voor eventuele datering. Dit kan relevant zijn, om de aangetroffen resten beter te relateren aan (toekomstige) vondsten in de omgeving. Bovendien kan het relevante informatie aanleveren in het kader van de advisering op archeologisch vlak van toekomstige projecten in de omgeving van het onderzoeksgebied. Daarom wordt eventueel een datering voorgesteld van het houtskool uit WP2S1 en WP2S3.

Onroerend Erfgoed gaat akkoord met de vrijgave van het terrein. De dateringen die eventueel nog uitgevoerd konden worden, worden door Onroerend Erfgoed niet nodig geacht.

9 Bibliografie

9.1 Publicaties

Bauwens-Lesenne, M. 1968: Bibliografisch repertorium der oudheidkundige vondsten in Limburg (vanaf de vroegste tijden tot aan de Noormannen), Oudheidkundige repertoria. Reeks A. Bibliografische repertoria VIII, 124

Bonnie, R. 2009: Cadastres, misconceptions & Northern Gaul. A case study from the Belgian Hesbaye region

Capenberghs J. 1985: De begraafplaatsen uit de Romeinse tijd in het Limburgse Haspengouw, onuitgegeven licentiaatthesis KULeuven.

Lux G.V. 1970: De Romeinse overblijfselen tussen Tongeren en Maastricht, in *Archaeologia Belgica* 121.

Mertens J. 1964, Enkele beschouwingen over Limburg in de Romeinse tijd, in: *Archaeologia Belgica* 75.

Van de Staey, I. & Wesemaal, E. 2011: Prospectie met ingreep in de bodem aan het Kerkveld te Herderen (Riemst). Onderzoek uitgevoerd in opdracht van grondeigenaars P. Matern – C. Jäger en L.M. Dullaers-Jansen, *onuitgegeven rapport*.

Van Doorselaer, A. 1964: Repertorium van de begraafplaatsen uit de Romeinse tijd in Noord-Gallië, Oudheidkundige Repertoria I, 132

9.2 Websites

Agentschap voor geografische informatie Vlaanderen (2013)
<http://geo-vlaanderen.agiv.be/>

Centraal Archeologische Inventaris (2013)
<http://cai.erfgoed.net/cai/index.php>

Databank ondergrond Vlaanderen (2013)
<http://dov.vlaanderen.be>

Geoloket provincie Limburg (2013)
<http://www.limburg.be/Limburg/gislimburg/Geoloketten.html#buurtwegen>

Nationaal geografisch instituut (2013)
<http://www.ngi.be>

10 Bijlagen

10.1 Lijst van afkortingen

CAI	Centrale Archeologische Inventaris
TAW	Tweede Algemene Waterpassing
DHM	Digitaal hoogtemodel

10.2 Glossarium

Ex situ	Tegenovergestelde van in situ.
Hydrografie	Beschrijving van de fysische eigenschappen van waterlichamen en het aangrenzende land.
In situ	Term gebruikt voor de aanduiding van archeologische resten die in dezelfde toestand worden teruggevonden als ze in het verleden door de mens zijn achtergelaten.
Off-site	Sporen die niet onmiddellijk aan een site kunnen toegewezen worden.
Onderzoeksgebied	Deel van het plangebied dat onderworpen is aan een archeologisch (voor)onderzoek.
Plangebied	Het terrein waarop een bodemverstorende activiteit wordt gepland of uitgevoerd.
Spijker	Bijgebouw dat dienst doet als opslagplaats.

10.3 Archeologische periodes

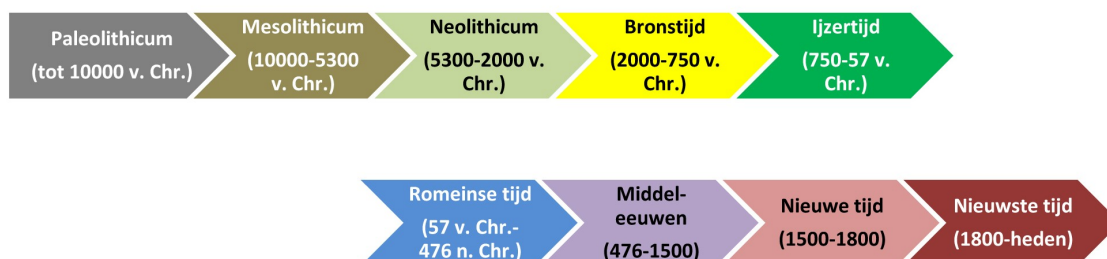
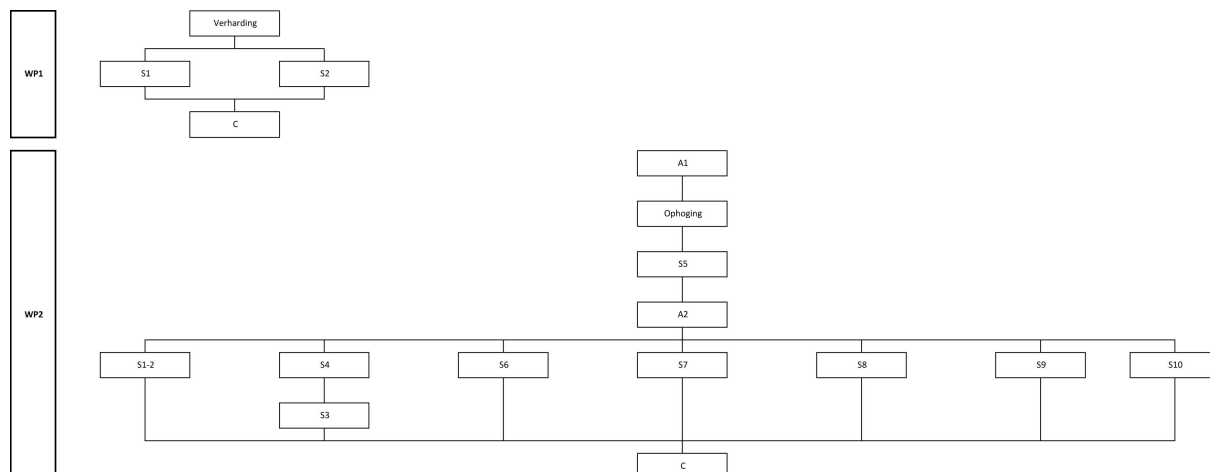

Fig. 30: Archeologische periodes

10.4 Plannen en tekeningen

- Plan 1: Situering
- Tekening 1: Profiel- en coupetekeningen
- Tekening 2: Boringen

10.5 Harrismatrix

10.6 Sporenlijst

Werkput	Spoor	Kleur			Homogeen / heterogeen	Vorm	Aflijning	Inclusies			Interpretatie
		Donker/licht	Hoofdkleur	Bijkleur				Baksteen	Houtskool	Andere	
1	1	donker	bruin	grijs	homogeen	onregelmatig	onduidelijk				natuurlijk?
1	2		geel	grijs	gevekt	onregelmatig	duidelijk				verstoring
2	1 en 2	licht	grijs	wit	gevekt	onregelmatig	onduidelijk		x	verbrande leem, verbrand bot	greppel
2	3	licht	grijs	geel	gevekt	onregelmatig	onduidelijk		x	verbrande leem, verbrand bot	kuil
2	4	donker	bruin		gevekt	rond	duidelijk			verbrande leem	paalspoor
2	5	donker	grijs	geel	gevekt	rechthoekig	duidelijk	x		steenkool	
2	6	donker	grijs		gelaagd	rechthoekig	duidelijk			steenkool	kuil
2	7	donker	bruin		homogeen	vierkant	duidelijk				paalspoor
2	8	donker	bruin		homogeen	rond	duidelijk				paalspoor
2	9	donker	grijs		gelaagd	rechthoekig	duidelijk			steenkool	kuil
2	10		bruin		homogeen	rechthoekig met afgeronde hoeken	duidelijk	x		steenkool	kuil

10.7 Vondstenlijst

Vondstnr.	Locatie		Inzamelingswijze	Aardewerk	Verbrande leem	Silex
	Werkput	Spoor				
V001	2	3	Vlak	1		
V002	2	1	Vlak	4		
V003	2	1	Coupe	2	2	
V004	2	7	Vlak		1	1
AV001	2	AV1	Vlak			1

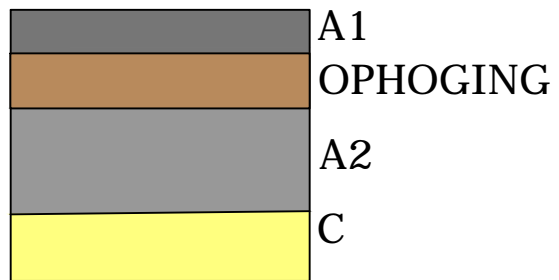
10.8 Monsterlijst

Monsternummer	Werkput	Spoor	Monster
MHK1	2	1	HK
MHK2	2	3	HK
MHK3	2	4	HK

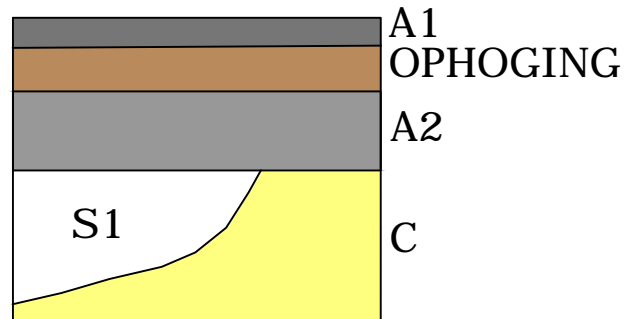
10.9 CD-rom

Inventarislijsten van het gerecupereerde vondstenmateriaal, van de sporen met beschrijving, van alle tekeningen en van alle foto's zijn digitaal beschikbaar. Dit is tevens het geval voor het dagboek, de foto's, de plannen en tekeningen.

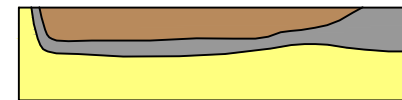
WP2 PR1

WP2 S1

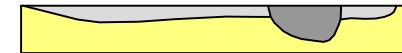

WP1 S1

WP2 S3

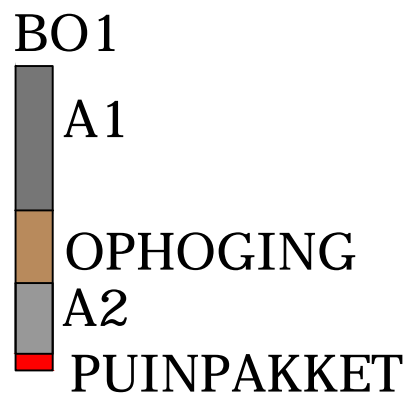
S4

1m

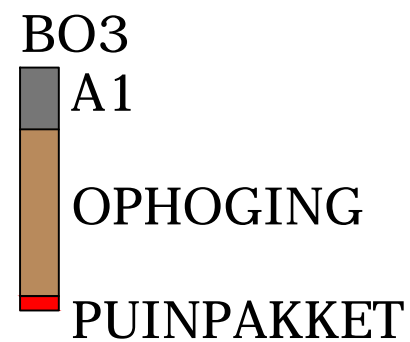
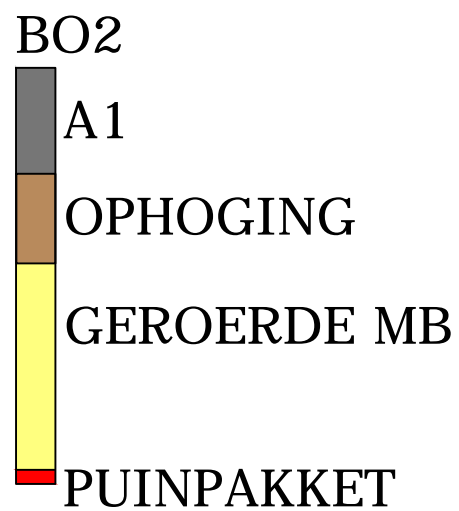
Archeologisch vooronderzoek
Riemst - Sint-Jansstraat

ID: Profiel- en coupetekeningen

1m

Detailed description: A horizontal line representing a scale of 1 meter.

Archeologisch vooronderzoek
Riemst - Sint-Jansstraat

ID: Boringen

